

RAADSINFORMATIEBRIEF (RIB)

Zaaknummer : Z/25/152720
Documentnummer: D/25/217652
Inlichtingen: Corrie Luijten
Team: Sociaal Domein
Portefeuillehouder: Portefeuillehouder Cretskens
Onderwerp: RIEC-rapport zorgfraude en zorgcriminaliteit
Bijlage: RIEC-rapport

Aan de leden van de raad van de gemeente Maasgouw

Geachte leden van de raad,

In 2021 heeft het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum Limburg (RIEC) het 'handelingsperspectief Zorgcriminaliteit' opgesteld om gemeenten bewust te maken van de risico's van zorgfraude en zorgcriminaliteit en concrete handvatten te bieden voor het vergroten van de weerbaarheid hiertegen. Zorgfraude en zorgcriminaliteit tast de bescherming van onze kwetsbare inwoners aan, de rechtmatige besteding van publieke middelen en het vertrouwen van de samenleving in zorg en overheid.

Het RIEC heeft recent onderzoek gedaan naar de actuele stand van zaken rondom zorgfraude en zorgcriminaliteit binnen de Limburgse gemeenten. Op 26 augustus 2025 zijn de uitkomsten van dit onderzoek in het rapport 'Ondermijning in de zorg: Het Limburgse zorgstelsel in gevaar?' door het RIEC openbaar gemaakt. Het rapport brengt de aard, omvang en gelegenheidsstructuren van zorgfraude en zorgcriminaliteit in kaart en formuleert aanbevelingen voor gemeenten en ketenpartners. Ook verscheen naar aanleiding van dit rapport op 12 september 2025 een uitgebreid nieuwsbericht in de Limburger. Met deze raadsinformatiebrief informeren wij u over het rapport en schetsen we een huidige stand van zaken. Voor de duiding van het rapport en de daarin opgenomen bevindingen en conclusies is van belang dat het rapport onder andere is geschreven op basis van informatie uit 2023, zoals u kunt lezen op pagina 13. Sinds 2023 is er echter veel gebeurd op het gebied van toezicht rechtmatigheid en kwaliteit (wmo) en rechtmatigheid (jeugd), zoals te lezen valt onder het kopje Stand van zaken toezicht Midden Limburg.

Het RIEC Rapport

Het rapport signaleert een aantal risico's en doet een aantal aanbevelingen aan gemeenten. Ook trekt het rapport de conclusie dat de aanpak van zorgfraude en zorgcriminaliteit toezicht nog niet optimaal functioneert. Bij de verdere ontwikkeling en positionering van het toezicht zullen in regionaal verband de aanbevelingen worden opgepakt die het RIEC doet in zijn rapport, waar dit nog niet gebeurd is. Tevens zal contact gezocht worden met het RIEC om te onderzoeken waar wij als gemeenten met onze ketenpartners onze inspanningen kunnen verbeteren om het risico op malafide aanbieders te verminderen.

Kern van de bevindingen

Hieronder worden de belangrijkste bevindingen uit het rapport samengevat weergegeven.

- Criminelen gebruiken in toenemende mate zorginstellingen om andere vormen van zware georganiseerde criminaliteit te faciliteren.
- De 6 bouwstenen uit het in 2021 opgestelde Handelingsperspectief Zorgcriminaliteit van het RIEC zijn in Limburg nog onvoldoende geborgd.
- Verschillende gelegenheidsstructuren vergroten de risico's op zorgfraude en zorgcriminaliteit zoals o.a. het gebrek aan voldoende kennis onder gemeenteambtenaren en de lage pakkans.
- Naar professionele schattingen verdwijnt 3 tot 10% van de zorggelden op landelijk niveau in criminele handen. Daarnaast valt op dat Limburg achterblijft in het aantal meldingen en signalen ten opzichte van het landelijk beeld. Dit betreft schattingen van professionals en is sterk afhankelijk van lokale omstandigheden.

Aanbevelingen

Door proactief op te treden en de weerbaarheid van het zorgstelsel te vergroten, kunnen de gemeenten misstanden zoveel mogelijk voorkomen en de integriteit van de zorg waarborgen.

De bevindingen uit het rapport leiden tot een aantal aanbevelingen die de gemeenten hierbij ondersteunen.

Aanbeveling 1:

Kijk als gemeente opnieuw naar de manier waarop het proces rondom zorg is ingericht, vanuit de bril van het thema zorgfraude en zorgcriminaliteit.

Aanbeveling 2:

Vergroot de bewustwording over zorgfraude en zorgcriminaliteit binnen alle relevante lagen van de gemeentelijke organisatie.

Aanbeveling 3 en 4:

Stel een thema-accenthouder zorgcriminaliteit aan binnen de politie-eenheid Limburg, en zorg voor een aanspreekpunt binnen het Arrondissementsparket Limburg ten aanzien van zorgfraude en zorgcriminaliteit.

Aanbeveling 5:

Onderzoek als gemeenten de mogelijkheid om het toezicht op zorgaanbieders regionaal in te richten.

Aanbeveling 6:

Zorg voor een professionaliseringsslag onder toezichthouders gericht op het signaleren van ondermijnende zorgcriminelen.

Stand van zaken Midden-Limburg

Maatregelen aan de voorkant

Voorkomen is uiteraard beter dan genezen, ook als het gaat om zorgfraude en zorgcriminaliteit. Door de strengere toegangscriteria bij inschrijving en aanbesteding, door stevig contractmanagement en verdere uitbreiding en aanscherping van de kwaliteitseisen op het gebied van zorgaanbieders die zorg verlenen via PGB, sturen we op kwaliteit van zorg aan de voorkant van het proces. Ook worden de jaarrekeningen bestudeerd en wordt bij bijzonderheden of afwijkingen nader onderzoek gedaan. Daarnaast wordt uiteraard gewerkt aan een verbetering van de verbinding tussen zorg en veiligheid, het vergroten van de fraudebewustzijn en het verder verstevigen van het toezicht rechtmatigheid en kwaliteit.

Invulling toezicht Midden-Limburg

Tussen 2023 en heden hebben de regio's Midden-Limburg Oost en Midden-Limburg West (verder: Midden-Limburg) reeds een aantal stevige stappen gezet om het toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid beter in te richten. In Midden-Limburg is in 2023 de keuze gemaakt om het toezicht regionaal te organiseren. Dat houdt in dat op dit moment het toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid (Wmo) en het toezicht op rechtmatigheid (Jeugd) al georganiseerd is op schaalgrootte Midden-Limburg. Volledigheidshalve vermelden wij hierbij dat het kwaliteitstoezicht op jeugdzorg belegd is bij de landelijke Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) waarbij in voorkomende gevallen uiteraard samengewerkt wordt tussen IGJ en de gemeentelijke toezichthouders, voor zover de wettelijke kaders dat toelaten. Het toezicht op Wmo beschermd wonen wordt uitgevoerd op schaal van Noord- en Midden-Limburg door de MGR Sociaal Domein Limburg Noord.

Gemeenten erkennen dat er nog verbeteringen nodig zijn en werken hieraan. Zo wordt er onder andere aandacht besteed aan het vergroten van bewustwording ten aanzien van zorgfraude en zorgcriminaliteit binnen onder andere de gemeentelijke organisatie. Voor de lopende aanbesteding ambulante jeugdhulp en wonen wordt voor het eerst ook een beperkte bibob-toets uitgevoerd bij alle aanbieders (ca. 100) die zich inschrijven. Deze screening in het toegangsproces maakt het risico op malafide aanbieders kleiner, maar sluit het niet uit. Daarnaast zijn in de inkoop diverse criteria opgenomen waaraan aanbieders moeten voldoen op het gebied van bedrijfsvoering, kwaliteit, continuïteit. Doel van het uitvoeren van onderzoeken op grond van de Wet Bibob bij deze aanbesteding is om ervaring op te doen om ook bij andere inkopen in de zorg effectief te kunnen toepassen.

Gemeenten laten zich bij het verder inrichten van toezicht adviseren door bijvoorbeeld VNG naleving en zijn actief in landelijke kennisnetwerken zoals bijvoorbeeld georganiseerd door de VNG.

Gezamenlijke organisatie toezicht Midden- en Noord-Limburg

Op dit moment is een wijziging van de MGR Limburg Noord in voorbereiding die het mogelijk maakt om het toezicht Wmo en Jeugdwet te organiseren met Midden- en Noord Limburg gezamenlijk. Dit om de kwaliteit en de slagkracht te vergroten en de kwetsbaarheid te verminderen. Ook geeft dit malafide zorgaanbieders minder gelegenheid om voet aan de grond te krijgen en te verschuiven van regio naar regio. Ter voorbereiding van deze gezamenlijke inrichting van het toezicht, wordt op dit moment reeds nauw samengewerkt tussen de regio's Midden- en Noord-Limburg in de beleidsvorming en verdere ontwikkeling van het toezicht rechtmatigheid en kwaliteit.

Beleidskader toezicht

Tot slot is het relevant te vermelden dat een beleidskader toezicht in de maak is. Dit wordt een gezamenlijk kader van Midden- en Noord-Limburg. Het beleidskader zal het tweede kwartaal van 2026 aan de gemeenteraden van Midden- en Noord-Limburg worden voorgelegd.

NB: Dat wil overigens niet zeggen dat de toezichthouders op dit moment hun taak niet kunnen vervullen, zij functioneren binnen de kaders van de wet en binnen het door hen opgestelde werkplan, waarvan de betrokken portefeuillehouders sociaal domein op de hoogte zijn.

Conclusie

Gemeenten zijn zich bewust van de risico's in verband met zorgfraude en criminaliteit en erkennen het belang van dit zoveel mogelijk te voorkomen en bestrijden. Gemeenten zetten hierin stappen, maar erkennen tegelijkertijd dat er nog werk aan de winkel is. Daarom nemen wij de aanbevelingen uit het rapport serieus en verwerken wij deze in de verdere ontwikkeling van toezicht.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Maasgouw,

De secretaris,

C.M. Keersmaekers

De burgemeester,

D.W.J. Schneider